

ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 177 ՏԱՄՆԵՒԻՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ Հինգշաբթի, 1 Հոկտեմբերի

1898

Հինգշաբթի, 1 Հոկտեմբերի ՏԱՄՆԵՒԻՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 177

Տարեկան 10 ռուբլի, վեց ամիսը 6 ռուբլի, երեք ամիսը 3 ռ. 50 կ. Թիֆլիսում ամիսը 1 ռ., հատուկ 5 կ. Բաժանորդը գրում է թիֆլիսում միմյանի խմբագրատունը:

Խմբագրություն հասցեն՝ Тифлисъ, Редакция „Нор-Даръ“ Կամ Tiflis, Rédaction „Nor-Dar“

Խմբագրությունը բաց է ամեն օր (բացի տոն օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը: Ցայտարարությունները ընդունում են ամեն լիզուներով: Ցայտարարությունների բաժին՝ 2 կ., բեկամների համար՝ կրկնապատիկ

«Նոր-Դար»-ի խմբագրատունը գտնուում է Բոլշայա-Վազալովնայա փ. 16 հ. Գ. քաղաքապետի տաճարում, Ելվագովի տանը, № 20, Սապեդրնի դորանոցի դիմացը:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ
Առաջնությունը. — Բաղադրական աշխարհից:
Քրոնիկոն. — 1. Երբ:
Մեզ գրում են. — Ջուլուց:
Թվ է մեղադրել:
Թվ թագու թիւնն են. — Ջա-մախ:
Քաղաքական. — Ջինաթախի խնդիրը: Կրեախի խնդիրը: Դրաֆուսի գործը: Պիկարի գործը:
Խառն լուրեր:
Հեռագրեր են:
Թերի. — Երանի խմբագրու-թեան: Ավաճառ պատասխան:
Բանասիրական. — Փաստեր և մտքեր:
Տեղեկատու:
Յալապարու թիւնն են:

Թիֆլիս, 30 սեպտեմբերի 1898 թ.

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԱՋԻՈՐՆԻՑ

Այս ամսում բացի Դրաֆուսի գործից, որը քաղաքական նշանակություն է ստացել, եւրոպան գրադուում է զլլաւորապէս 2-ի-նաստանում՝ վերելից ներքե տեղի ունեցած ցամաք յեզափոխու-թիւնով, Կրեախի բարեկարգելու խնդրով, Ռուսիայի կողմից առաջարկած կոնֆերանսայով, Սու-դանի վերաբերութեամբ Անգ-լիայի և Ֆրանսիայի միջև տեղի ունեցած տարաձայնութիւնով, Սպանիա-ամերիկական հաշտու-թեան խնդրով, անարխիստների անսնկելու հարցով և Վիլհելմ կայսրի Պոլիս-Երուսաղէմ անկիւր ճանապարհորդութիւնով:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՓԱՍՏԵՐ ԵՒ ՄՏՔԵՐ

Մ.

Ոչ որ մեզանից չի կարող, իրաւունք չունի, ոչ քաղաքական, ոչ հասարա-կական իրաւունք, իրաւունք յանցան-քի մէջ հանգամանքներով, գոյնը ու և կամ յատկութիւններով չըջտպատուած լինի յանցանքը, նա պարտաւորել է առ-հասարակ:
Միմյան պատիժը, որ ամեն մի յան-ցանքի անմիջական հետեանքն է, որով պէտք է վարձատրուի ամեն մի յանցանք անպատճառ, կարող է և պէտք է մեղմանալ կամ ծանրանալ՝ նայած այն հարկադրող հանգամանքներին, որոնց նորմալ առաջ է եկել յանցանքը:
25-ամեակ յանցանքը, չպատժել յան-ցանք գործողին, նշանակում է լայն առ-պրկել ըստ անբարոյականութեան ա-

Դրաֆուսի գործը շարունակ-ւում է յուզել մտքերը և բացի տխուր ու վատ մարդկանց, այլև լաւ գործիչներին հեռացրել է միմեանցից և Ֆրանսիան երկու միմեանց հակառակուրդ, միմեանց թշնամանող բանակի է բաժանել:
Կրեախի բարեկարգութեան և նրա համար ընդհանուր նահան-գապետ ընտրելու խնդիրը թէ-պէտե վաղուց վճռուած և վեր-ջացրած էր համարուում, բայց այսօր այդ կզգին աւերակ դար-ձած՝ դեռ չէ հասել իրեն ցանկա-լի գլուխներն:

Անգլիան ինչպէս միշտ, երբ մի բան վճռած ունի, էներգիա-յով և կոպտութեամբ է գործում և Բոսֆորի ափերում բնակուող փաշաների հանգիստ բունը խան-գարում:

Ռուսիան, Ֆրանսիան և Իտա-լիան Անգլիայի հետ միասին, վերջին խառնակութիւնից յետոյ, մի սպառնալից պահանջել են Բ. Դանից՝ հեռացնել Կրեախից թրքական զօրքերը:

Թուրքերը յայտնի դիպլոմատ-ներ են և վայելում են գործըքարը տալու հռչակը, բայց այս ան-գամ դժուար թէ կարողանան գործը քարը տալ: Կրեախ կող-մուց թրքական զօրքը, հետեա-լաւ և թուրք վարչութիւնը հե-ռացնելով միայն կարելի է սպա-սել, որ այդ թշուառացած կող-մին խաղաղութիւն և ստանայ ցան-կալի ինքնավարութիւնը:

Այն օրից, որ թրքական զօր-

քը հեռանայ այդ կողմուց, նոյն օրից էլ կըվերջանայ թրքական իշխանութիւնն այնտեղից:

Եւրոպական դիպլոմատիային է մնում գործն այնպէս կարգա-դրել, որ Կրեախ լինի սուլթանի բարձր հովանաւորութեան տակ՝ ստանալով թրքական կառավա-րութիւնից անկախ ինքնավարու-թիւն:

Այժմ թրքական կառավարու-թիւնը կարող է գրադուել Վիլ-հելմ կայսրի ընդունելութեան գոր-ծով և միմիջարուել Թուրքիային արած այդ պատուով:

Վիլհելմ կայսրի Երուսաղէմ ա-նկիւր այցելութեան մանրամաս-նութիւնը հրատարակուած է, բայց չէ յիշուած այդ ծրագրի մէջ Ե-րուսաղէմի հայոց վանքը:

Այդ ճանապարհորդութիւնից օգտուողը միայն Կիւմանիան է լինելու՝ Թուրքիային վերջի վեր-ջոյ կըմնայ այն, ինչ որ մնացել է այժմի Տրանսպայի հասարակա-պետութեանը:

Թուրքիան հօ չի կարող սպա-սել, որ Կիւմանիան եւրոպական տէրութիւնների դէմ պատերազմ կըհրատարակէ թրքական շահերը պահպանելու համար: Կիւմանիան Թուրքիային կըբռնանայ և մօտե-նում է իւր գործն առաջ տանի-լու համար միայն. ուրիշ կերպ էլ չի կարող նա վարուել: Քաղա-քական բարեկամութիւնը շարու-նակուում է մինչև սեպտեմբերի շա-հերի սահմանը, նրանից դէնը չէ գնում:

Իրենք հօ թուրքերն էլ այդ գիտեն, բայց ուզում են խաբուած լինել, ուզում են ժամանակ վա-տակել:

Կեանքը համոզեցուցիչ օրինակներով պնդում է մեր տաճը: Եթէ մենք վաղը ինչ ուշադրութեամբ նայենք կեան-քի մէջ կըլինուող երեւոյթներին, պարզ կըտեսնենք, որ ընկերներին, չըջտա-տողներին նախադիմելից, արհամարհան-քից և կամ խրատներով—«մոլորուած ճանապարհից ետ յղարձած» մարդկանց թիւը քիչ չէ:

Պատժի՝ որպիսութիւնը որոշում է յանցանքի ներքին բնաւորութեամբ, այս-ինքն՝ ինչ հանգամանքների մէջ է ծնել յանցանքը և ինչ պտուղներ է նա տուել, այլապէս՝ ինչ վնասներ է հասցրել հա-սարակութեանը և կամ դրա որ է ան-դամին:

Հասարակութեան, որի է ընկերութեան և կամ համայնքի դէմ գործած յանցան-քը որի է անհատի դէմ գործածից, ինչ տակ կուգէ, տակի դատաւարարելի է, ուրեմն՝ նրա պատիժն էլ պէտք է տակի ծանր ու խիտ լինի:

Անհատի դէմ յանցանք գործելը յաճա-խակի կըլինուող և շատ սովորական երե-ւոյթ է կեանքի մէջ: Եւ մի մեղանից

Հոկտեմբերի 1-ից 931-ն դեկ-տեմբերի «Նոր-Դար»-ին ըստա-նորը են գրում եւ վճարում են 3 ռուբ. 50 կոպ.:

Ք Ր Ո Ն Ի Կ Ո Ն

Մ. Էլմիածինց մեր ստացած տեղե-կութիւնների համաձայն, անցած կի-րակի, սեպտեմբերի 27-ին, Նորին Վե-հափառութիւնը եպիսկոպոս պիտի ձեռ-նադրէր Սաթուհեան, Զիրակունի և Մով-սիսեան (Յուսիկ) վարդապետներին:

«Ռուս. հեռ. գործ.»-ը Ռոստովից (Գոնի վրայ) սեպտ. 29-ից հեռագրում է հե-տեւալը. «Նոր-Նախիջևանում տեղի ունե-ցաւ հայոց եկեղեցիների ծխականների ընդհանուր ժողովը՝ քննելու եկեղեցա-կան հողաւորութեան 1896 և 1897 թ. թ. հաշիւները, ինչպէս և Ռոստո-վում կառուցուած այն տան յատուկ հա-շիւը, որի վրայ հողաւորութիւնը ծախսել է 300,000 ռուբ. բարեգործա-կան գումարները: Ժողովը հրաժարուե-լով 1896 և 1897 թուականների հա-շիւները հաստատելուց, միաձայն որոշեց տան կառուցման վերաբերեալ գործը յանձնել Տաղանդալի դատարանի պրո-կուրորին, խնդրելով՝ որ քննութիւն սկսուի»:

Ներքին գործերի մինիստրութիւնը նահանգական ռեֆորմների համար կաղ-մած նախագիծն ուղարկել էր բոլոր նահանգապետներին նրանց եղբակցու-թիւնն իմանալու: Նահանգապետներից շատերը ներկայումս պահանջած տեղե-կութիւններն արդէն հաղորդել են և ներկայ ձեռնուղ ընթացքում կարելի է կազմակերպուի այդ հարցը մանրամասն ուսումնասիրելու համար յատուկ յանձնա-ժողով:

Երկրագործութեան մինիստրութիւնը ծրագրել է ծխական մի շարք վորձ-նական առեւտրի ձգելու գլխաւոր ծխա-խոտի անկարծանքով: Այդպիսի առա-ջին փորձեր լինելու են Քուլթայիի նահանգում, որի համար մինիստրութիւ-նը բաց է թողել 7,200 ռուբլի:

Կարող է հանդիստ խղճմամբով ասել, թէ յիշալի բոլորովին անմիջ է այդ բա-նում: Թող ների ինձ ընթերցողը, եթէ ես այդ աստիճան յոռետես եմ և չեմ հաւատում, որ գտնուի այդպիսի մէկը:

Գեանքն այնքան դալթակեցուցիչ հանգամանքներով է մեզ չըջտպատում, որ շատ անգամ տկամայ անում ես այն, ինչ որ չէիլ անիլ մի ուրիշ գէպը: Մարդ պէտք է լինի ու օրն ուրն, որ կարողանայ մահուան անկողնում պառկած ժամանակն ասել, թէ իւր կեանքը ուղիղ ուղիքի վրայ չէ հաս-ցրել:

Խաբի ուրիշին, անպատուել որի է մէ-կին մի շինիլ պատճառի համար, ստի-մի ուրիշի առաջ կային, կային, աչքի տեսլ ունենալով իւր անձնական շահե-րը, — արդեօք դրանք յանցանքներ չէն: Բայց ինչպէս կարող է խեղճ մահկանա-ցուն դրանց առաջն առնել, զրանցից հե-ռու պահել իրեն:

Հասարակութեան, ամբողջ համայնքի դէմ յանցանք գործելու համար մարդ պէտք է կամ վերին աստիճան անդա-

Նուստուրութեան մինիստրութիւնը ներկայումս հարց է դարձնել, որ եկող տարի անկերական և երկաթուղային տարրական ուսումնարանների ուսուցիչ-ների համագումար լինի:

Այդպիսի արդիւնաբերութեանց Կովկասեան 2-րդ ցուցահանդէսը, որ այսօր՝ հոկտ. 1-ին պէտք է բացուէր, յետաձգուած է առաջիկայ կիրակի, հոկ-տեմբերի 4-ին: Այդ առթիւ Մուշտայի-դում շինուած գեղեցիկ պալատինը շու-տով պարտաւոր կըլինի: Ցուցահանդէսի համար արդէն բաւականաչափ էքսպո-նատներ կան: Կովկասի տնտեսների հա-մար առանձին հետաքրքրութիւն ներ-կայացնում են հարաւային - ուստական ֆիրմաների ստացած մեքենաների ու գործիքների էքսպոնատները, ինչպէս օր. խաղող ձեռքով մօմուլ, պտուղներ չորացնելու գործիք և այլն: Ցուցահան-դէսի ժամանակ դատախօսութիւնների և փորձեր կըլինին այդպիսի օրէնքի վե-րաբերեալ:

Մոսկուայի թերթերի ասելով եկող ամառ մտադրութիւն կայ այնտեղ մե-ղաւորայինների համագումար կազմելու, որի ժամանակ լինելու է նաև մեղաւա-րութեան ցուցահանդէս:

Մօսկի ապագայում վերջնականապէս կըլինուի՝ պարտադրել անկու բոլոր գեղատեսիլում և բժշկական հաստատու-թիւններում՝ ծանրութեան տանորդա-կան շափերը:

Մայն հոկտեմբերի սկզբներին Պետեր-բուրգից 8 հոգի ներաւարտ լինենները հետազոտութեան համար գնում են ուս-սաց նոր նուաճած Պարա-Մետուր, որի չըջտպաւում գտնուում են դանդաղ հան-քային շերտեր և քարածուխ:

Կովկասեան-Ստաւրպոլից տեղական թերթերին հաղորդում են, թէ եղանակ-ների յանկարծական փոփոխութիւնների պատճառով այս տարուայ հունիքը վատ է: 180 դեկտեմբերից աւելի ցանքս է վաշտել: Երկրագործ ժողովուրդը տըն-տեսականապէս պէտք է կարօտ մնայ մինչև եկող տարուայ հունիքը:

Երայական լինի, կամ թէ—ցանցաւ: Եթէ նա ցանցաւ է, նրա հողեկան աշխուրհ-աննօրմայ գրութեան մէջ, նրան, իհարկէ պէտք է հիւանդանոցում տեղաւորելը բը-ժըշկելու. իսկ եթէ նա անարողական է, նրան պէտք է ատու, հալածել, պառ-ժել, կըթել, մի խօսքով՝ պէտք է ամեն ջանք գործ դնել նրան յետ դարձնելու շնորհած ճանապարհից.— և քանի որ նա այդ ճանապարհի վրայ է կանգնած՝ հա-տարկութեան նախադիմելի, ատուութե-թեան կնիքը պէտք է չվերանայ նրա վրայից:

Այդ է ասում առողջ դատողութիւնը, այդպէս է և թէօրիայի եղբակցութիւնը: Մինչդեռ ես կարծելով պէտք է խոստովանեմ, որ կեանքը բոլորովին հակառակ է մեզ տալիս:

Յովհաննէս Զահարյան:

(Գլխաւորաւոր)

Նով-Օրս-ին Նոր-Բայադիայի հարդորում են, թէ այնտեղ Աւետիս Ներսիսեան անունով մի մարդ իւր ընկերներէ հետ քէֆ անելիս՝ արբում, փողոցում ատրճանակ է արձակում, երբ քաղաքապահ Սայեադեանը քէֆ անողներին խնդրելով զգուշացնում է, Ներսիսեանը դաշտին հարուածներով մահացու վէրք է հասցնում նրան ու ինքը փախչում:

Մցիւթի եկեղեցու տօնի պատճառով տպարանում չեն ըսնում. այդ պատճառով էլ «Նոր-Դար»-ի ստաջիկայ համարը լոյս կը տեսնի շաբաթ օրը, հոկտեմբերի 3-ին:

ՄԵԶ ԳՐՈՒՄ ԵՆ

ՀՈՒՆՈՒՅ.—Նոր քաղաքագլուխ պ. Կ. Դանիէլեանը մեծ եռանդով սկսել է իւր գործը: Հին, մնացած գործերը կարգի գնելուց յետոյ, այժմ աշխատում է փողոցների և ջրաբաժանութեան համար: Պարտի գողի մտաբերութիւնը այն է, որ ուրում է եկամտի աղբիւրներ բանալ, ինչպէս բաղնիքն է, շուկան է, սեպհական դեղատունն է և այլն: Հայերը մինչև օրս էլ բաղնիք չունին, որ թէ առողջութեան և թէ օգուտի տեսակէտից առաջնակարգ հոգացողութեան պատճառ պէտք է լինի: Բայց փող չկայ, դրա համար հարկատու է պարտք վերցնել, որից խոյս են տալիս իրաւասունները, դժբաղդաբար ուրիշ միջոցներ էլ չեն առաջարկում: Լաւ կը լինի, որ փոքր ինչ այդ մասին մտածեն: Հոգացողութեան համար շատ հարցեր կան, սակայն նախ և առաջ պէտք է հոգ տանել կեանքի համար ամենամահաբաժնէ հարցերի վրայ, ինչպէս բաղնիքն է, այնպէս և ջուրը, որ բերուած է քաղաքը, բայց փողով են գնում ջրաբերիչները, հիւանդանոցը գեղատունը, ուսուցիչները մենավաճառի վերացումը և այլն: 25 որ ժողովուրդը վերադառնալով գաղթականութիւն ինքնապաշտպանութիւն տառապանք յետոյ ամեն բան թանկացել է. հացը թանկ, իւրը թանկ, պահիրը թանկ, փայտը թանկ, ապա քաղ. խորհուրդը մինչև օրս ինչ օգուտ տուաւ աղքատ առ շքաւոր դասին, բացի այն, որ աների հարկը ծանրացրեց:

Պէտք է ասել, որ մեր քաղաքը հարուստ քաղաք չէ, սեպհական արդիւնաբերութիւն չունի և եթէ կան մի քանի մեծագումար հարուստներ, նրանք էլ քիչ են մտածում քաղաքի համար: Դրան ապացոյց, որ ջրաբաժանութեան իրաւունքը և նախագիծն արդէն պարտաւոր է, մինչդեռ այն հարուստները, որոնք խոտացել էին իրենց թաղերի համար ջուր տանել, ցայժմ ոչինչ չեն արել: Յուսանք՝ որ դուք այժմ միտնեք կձգեն չքաւորներին և ջրով էլ է կապահովին նրանց առողջութիւնը: Բարեբաղում ինքը փող լինի թէ ուշ, միշտ գողիկ է, սակայն աւելի գողիկ է վաղաժամ բարեբաղութիւնը:

Ո՛Վ Է ՄԵՂԱՆՈՐ

Ուրախութեամբ կարդայինք «Նոր-Դար»-ի № 169-ում պ. Սուրհանդակի թղթակցութիւնը, որը վերաբերում էր Ջամախու վաշխառուների անխելձ վարմունքներին և իշխանութեան բացած քննութեանը:

Պ. Սուրհանդակը բոլորի մեղքը թափելով միմիայն վաշխառուների վրայ, արժանաւորապէս դատաւարտում է նրանց: Սակայն մոռնում է, որ նոյնպիսի դատաւարտութեան արժանի են նաև գիւղացիները, մանաւանդ քնաղախայիքը, որոնք բոլոր ջրակապ գիւղերից «լոյզ» (հալած) անունն են վառաւորել:

Ճիշտ է, քաղաքի վաշխառուները ծրծում են ժողովրդի վերջին ծովը, այդ բանը հերքել՝ նշանակում է ասել, թէ ամուսն սպիտակ է, բայց հետաքրքրին

այն է, թէ ինչ միջոցներով ստիպւած գիւղացիք ընկնում են այդ գալիքի ճանկը: Եթէ գիւղացիք շահով փող են վերցնում իրենց ընտանիքը կառավարելու, ննջեցեալի գիւղը հողին յանձնելու և այլ անհրաժեշտ պէտքերի համար գործադրելու, այն ժամանակ իրաւունք ունենք ոչ միայն մամուլի միջոցով դատաւարտելու վաշխառուների ցոյց տուած անգլութ վարմունքը, այլ և գործնական միջոցների գիծելու և քաղաքից հեռացնելու նրանց: Սակայն պիտի խոտովանած, որ տասը գիւղացիներից մէկը կամ երկուսը հազիւ թէ վերոյիշեալ պէտքերի համար ներում լինին, իսկ մնացած մեծամասնութիւնն աւելորդ բաների համար են մտել և մտնում պարտքի մէջ, որից դուրս գալ չեն կարողանում: Եւ եթէ մարդ մի քանի ամիս նրանց դրութիւնը, մօտենայ և մանաւորապէս առօրեայ կեանքի երեւոյթներին հետ, այն ժամանակ վաշխառուների մեղքն էլ պիտի Ջամախու գաւառի գիւղացիները վրայ թափելով դատաւարտելու...

Քեալախանիքը բարեկամներէս մէկը, Ս. անունով, 1896 թ. դիմում է ինձ, կարծելով թէ չկեսպա դնողները վերապահում հարկերն են, և խնդրում է մի գիշերուայ համար մի հարկուր բուրձանից և խոտանում է 105 բուրձան մօրհակ տալ: Ինչ էս անում հարկւրանոցը, հարցնում եմ ես: «Դու տուր, նոյն Նե-ով հարկւրանոցը վաղը վերադարձնեմ քեզ»-ասում և և հինգ ը. շահ արեալ դնում: Ինչի՞նչ է հարկւրաւոր և ինչպէս թէ նոյն Նե-ով հարկւրանոցս պիտի ինձ վերադարձնես—հարցնում եմ հետաքրքրուելով: «Նոր հարկը պարելիս՝ ետփուշուրմա» *) եմ ասում:

Գիւղացիների մէջ կայ հարուստը և աղքատը, սակայն վերջիններս ոչ մի կողմով չեն ուզում յետ մնալ առաջիններից: Հարուստն աղջկան պատկերել, ինչպէս սովորութիւն է Ջամախում և շրջակայ գիւղերում, ութ տախտակի (16 արշին) մետաքսից ոտաշոր է տալիս, որի ծայրերը դարձաբուրձ են լինում չորս մատի լայնութեամբ արծաթէ թելից հիւսում զինջիւլայ, ըափտայ կոշուած զարդերով, և որի մախալը առնում են 50 կոպ.: Նմանապէս արհաւիրուրը, մետաքսեայ թոռերը (գլխի ամառուայ ծածկոց) և այլն, և այլն, այնպէս որ յանկարծ տեսնում ես մի ձեռք հագուստը 80—100 բուրձան արծաթութիւն ունի: Իսկ աղքատը, իւր գիրքը բարձր պահելու և անունը չկտրելու համար, դիմում է՝ վաշխառուին, առանց ի նկատի ունենալու ցաւալի ապագան, և հարուստի աղկալ հետ օժիտում հաւատարեցնում է իւր աղջկանը: Հարուստը իւր ննջեցեալի համար հողահաց է տալիս, աղքատն էլ իւր տունը, այդին գրաւ դնելով վաշխառուի մօտ, հետևում է նրա օրինակին:

Քեալախանիքն, որ 60—70 կոպէկանոց գլխարկ է տեսել իւր պլինին, այժմ 6—7 ը. է տալիս ըռախարա մըթուց գլխարկ դնում, արեւիների փոխարէն 4—5 բուրձանոց եւրոպական կոշիկներ է հագնում: Մենք անցեալ անգամ Մատթաից գրած մի թղթակցութեան մէջ ասացինք («Նոր-Դար»-ի ս. տ. № 76), որ Մատթաի հետ և այլ գիւղեր թշուառութեան են մատնուած, վաշխառուների ձեռքին գիրք են դառած, և այդ բանը բացատրում է նրանով, որ երկրագործութեամբ չեն պարագայում: Սակայն գիւղացին ինչպէս հողը մշակէ, երբ ժամացոյց և չլիճայ ունի կրծքին կախած, երբ «ուսնուկու», «շալիքիտ» է հագնում.

*, Հարսանիքներում պարզեցին ով որ յարգում է, փող է նուիրում, ու այդ փողը հաքնում է սաղապարհի: Գիւղացիք հարկը բուրձանոց են տալիս և դարձեալ յետ են առնում, իսկ սաղապարհի բուրձան 2—3 կոպ. վճարում: Ուրեմն մի տասը մարդու «եւսփուշուրմա» տալով 10—20 բուրձ. ծախում է հարկերանոցից, բացի վաշխառուին տուած 5 բուրձան:

մի անգամ հագել է և ուզում է մինչև վերջն էլ հագնել, որպէս զի չբաժնասեն թէ կուտը ընկաւ... և այդ կուտը բաւից խոյս տալու համար տանջում է վաշխառուների ճանկերի մէջ. մինչև անգամ հազարաւոր գիւղացիներ թողել են տուն, տեղ, կիւն, երեխայ, հող, այգի և ամեն ինչ ու հեռացել են օտար երկիրներ աշխատանք անելու, և այդ գիւղացիները, որոնք 20—30 տարի առաջ վառաւորապէս գիւղում ապրում էին, այժմ Բալախանի և Սե քաղաքի հանքերում ու գործարաններում դժոխալին շարժւանք են կրում:

1894 թ. ինն Ջամախում արծաթագործ Ա. Դ. անունով մի պարոն պատկուելու ժամանակ դիմում է Ջուստի արդայ Հաջի-Ղաֆար անունով մի տեղացի ընդերքի և 70 ը. փող խնդրում, ամեն ամիս մանէթին 5 կոպ. շահուն: Բայց գիտէ՞ք նա այդ փողը ինչի համար է ծախում,—քաղաքապարան*) է սարքում: Սակայն չնայած, որ 4 երկար տարիներ է անցել և նա չորս եօթմանասուն բուրձաններ է տուել վաշխառուին, այսօր էլ վաշխառու ուզում է նրա կայքը ծախել տալ կամ սեպհականացնել իրեն: Հնդար գիւղացի մի պարոն, դիմում է պարջիւնացի և յայտնի վաշխառու Յ. Մ.—ին և մի քանի հարկուր բուր. փող վերցնում, որպէս զի իւր հարեանի նոր շինած տան նոսն երկաթեայ կտուրով տուն շինի: Նրան յաջողում է, և իւր հին տունը, որի մէջ հայրը, պապը ապրել են, քանդել է ու նորը շինել: Բայց մինչև այսօր էլ նա իւր աղջիկների եկամուտը վաշխառուին է տալիս... տալիս է և պարքը չի պակասում:

Ո՞վ է տեսել, ով է լսել, որ գիւղացի երեստապարզը նշանուելիս օրերդի համար ոսկէ ժամացոյց, չլիճայ, աղամանակ 50—100 բուր. մոտանի, ապարանջան, ձեռնոցներ, շէտակ և այլ նուէրներ տանէ: Ո՞վ է տեսել, որ գիւղացին ջուրը փողով բերել տայ, ցորենը, փայտը և ամուրը փողով առնի... Եթէ ձեռքներից մէկը մտնի քեալախանցու կամ մարդասեցու տունը, նա այդ բոլորը կրտսնի և կըգալ այն երգականութեան, որ այդ բոլորը լինում է վաշխառուից վեր առած 1—2 հարկուր բուրձաններով:

Ահա թէ ինչու համար վաշխառուների հետ միասին պիտի դատաւարտենք և գիւղացիներին, որոնք իրենց նահապետական կարգերը թողնելով, իրենց գլխից և ութից բարձր բաներ են դիմում և ձեռնում: Վաշխառու անգլութ է, նա առել է որոնում կեղեքելու, հարստահարելու ժողովրդին, որպէս զի իւր սլաշտած ոսկիների թիւն աւելանայ: Սակայն գիւղացիք պիտի միշտ խոյս տան նրա թալանիքից և իրենց շափը ճանաչեն, աւելորդ ու անմիտ ծախքերի մէջ չմտնեն:

Ս. Մ. Գ.

Բաղու, 22 սեպտ.

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀԱՄԱՐԻ, 24 սեպտեմբեր. — Դեռ 1896 թ. ինն էր, երբ մենք մեր մի յօդուածով, որ կրում էր «Ջամախեցոյ չալուր»-ն խորագիրը (տես 1896 թ. «Նոր-Դար» № 129) հրաւիրում էինք պատշաճաւոր իշխանութեան և դատաւար թիկնիկների ուղարկութիւնն այդ կորոտաբեր սովորութեան վրայ, որ ամբողջ Ջամախում և նրա—գուցէ և Գիւղեայի—դատաւում, թիւի թէ, ամենատեսակ հիւ-

*) Ինչպէս Ջամախում, նոյնպէս և գիւղերում պատկուել երեստապարզ պատկերները որ ճահլին ծախա անելով և բաղադրելու մարդիկ հրաւիրելով խնջոյք է սարքում: Այդ ղոշաղուղի խմտան այն է, որ իւր հետ պատկուած օրերդը պարզեցն և եղի... Ահա այդ քէֆը-ը Ջամախու լեզուով կոչւում է «քաղաքապարան»:

ւանդութիւնների դէմ միակ միջոցն են համարում: Մեր հրաւերը, ինչպէս տեսնում ենք, ոչ մի հետեանք չունեցաւ, չնայելով որ այդ յօդուածը և կարգացին, և ով գիտէ, ինչ եղբակացութիւններ յանգան...:

Եւ հէնց դրան պիտի վերագրել, որ այդ վայրենի պարը դեռ շարունակում է և գուցէ երկար շարունակուի. հէնց այս րոպէս, որ այդ տողերը գրում եմ, աչքին առած, իմ բնակարանին դէմ առդէմ տեղի է ունենում այդ վայրենի պարերից մէկը, որի գունահագարայի գլխին դարձուող բամբակաւոր ձայնը բուցէ դեռ երկար տկանջներ ծախին:

Եւ ոչ ոք, ոչ ոք ուղարկութիւն չի դարձնում...:

Ես չեմ մեղադրում ժողովրդին, որ դեռ ևս տղիտութեան պարսպի մէջն է կաշկանդուած, քանի որ տղիտութիւն աւելի վայրենի, աւելի հարուստի տեսարաններ ու ներկայացումներ կարող է ստեղծել. բայց կարելի է չմեղադրել և նրանց, իսկապէս որոնց պարտականութիւնն է դէմն առնել այդ երեւոյթին, բայց որոնք, ով գիտէ, գուցէ լծաւաշարի մի լաւ տեսարան են համարում այդ:

Հաղիւ միայն շարժուել գիտող հիւանդին գործով պար ածել և չբաւակաւանալով դրանով, ամենայն ուժով վերադառնալու համար հասցնել, երես-մերեսը ճանկուել—դա տղիտութեան հրէշաւոր արդարադատութիւններից մէկն է, քաղ թողնել, որ այդ տղիտութիւնը, այդ վայրենութիւնը շարունակուի և ներկայ ժամանակում—այդ արդէն մի ամօթալի և խիստ դատաւարտելի գործ է:

Նա, որի համար թանկ է ժողովրդի բարօրութիւնը և բարեկեցիկ կեանք է ցանկանում նրան, այսպիսին չի կարող ստանալու իր պողով ղիտել, թէ ինչպէս տղիտութիւնը գոհի է տանում այդ նոյն ժողովրդից այն ժամանակ, և ոչ սի արգելք չկայ վերացնելու և արգելելու այդ կորոտաբեր երեւոյթները... և մենք, որ շատ անգամ և այսօր էլ փախաւոր ենք եղած և լինում այդ կորոտաբեր և վայրենի ներկայացման, հրաւիրում ենք ում անկ է, ուղարկութիւն դարձնել և առաւելապէս դատաւար թիկնիկների ուղարկութիւնն ենք հրաւիրում, որոնց մէջ կայ և հայ, որ հետաքրքրւում է հասարակական կեանքով և հայ լրագրներ է կարդում, քանի որ աւելի սրանց գործն է այդ:

Խիստ անպատուաբեր ենք գտնում մեր բժիշկների համար այդ երեւոյթը, քանի որ Ջամախու նման մի փոքրիկ քաղաքում, որտեղ կայ չորս բժիշկ, տեղի են ունենում այդ տեսակ հակաբժշկական դէպքեր, հէնց,—կարող ենք համարձակ ասել,— իրենց քիթ տալ:

Սպասենք և տեսնենք, թէ զորն է այս անգամ ինչ կանեն մեր բժիշկները:

Ն. Ս. Տէր-Մանուէլեան.

ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

ԶԻՆԵԹՓՈԻ ԽՆԴԻՐԸ. — Պետերբուրգի օտարերկրեայ լրագրներին. հարդրում են, որ ուսաց կառավարութեան առաջարկին բոլոր պետութիւնները համաձայնութիւն են յայտնել: Գոնֆերինցիայի հիւանդները արդէն սահմանուած հոգաբարեւար պանսիոնները գնալուց քիտապալ բանակցութիւնները կարգաւորած են, մինչև որ դրաֆ Մուրաւսովը վերադառնայ արտասահմանից:

Միւնխեն ժամանակ Ռիւսսէլից հարդրում են, թէ այնտեղ հաւաքուած խաղաղութեան պարլամենտական հոնֆերինցիան, որը կազմուած է եւրոպական գրեթէ բոլոր պետութեան ներկայացուցիչներից, իւր իւրովի սեղու. 17-ի (29 ի) նիստին միաձայն որոշեց վրնաթափի մասին իւր հայեացքն յայտնել մի ուղերձի մէջ, որը կըմշակի հինգ պետու-

թեանց, այն է՝ Ֆրանսիայի, Անգլիայի, Գերմանիայի, Աւստրիայի և Ջուրիե-րիայի ներկայացուցիչներից կազմուած մի յանձնաժողով: Այդ ուղերձի մէջ, որի ընագիրը շուտով կըհրատարակուի, ջերմապէս ուղղւում է համայն Ռուսոյ Կայսեր մեծահոգի ձեռնեցեայթիւնը, որն ուղղուած է զինուորական ծախքերը կըմտնելուն և միջազգային խաղաղութիւնն ամրապնդելուն. ընդ մինչ յայտարարում է, որ այդ բանին ամենից աւելի կարող է նպաստել պարլամենտական դաշնակցութիւնը, որովհետեւ ահա արդէն ինն տարի է, որ այդ դաշնակցութիւնն յամառութեամբ գործում է այդ ուղղութեամբ և, ի միջի այլոց, պետութիւններին ծրագրել է ներկայացրել միջազգային միջնորդ դատարաններ կազմելու: Դաշնակցութիւնն ընդ սմին չի ուրանում զինումը կըմտնելու վերաբերմամբ ուսաց արտառաջարկի առաջնակարգ կարեւորութիւնը, բայց կարծում է, որ այդ բանի հետ միասին կարելի է և խնդր յարուցանել միջազգային միջնորդ դատարաններ հիմնելու: Ուղերձը կուղարկուի ոչ թէ միայն կառավարութիւններին, այլ և բոլոր ազգերի խաղաղութեան ընկերութիւններին, որպէս զի նրանք ազգէն իրենց պարլամենտները վրայ և նրա միջոցով նպաստէին հոգ արտութեան խաղաղասիրական մտադրութիւնների իրագործմանը:

ԳԻՆԵՏԻ ԽՆԴԻՐԸ. — Օտարերկրեայ լրագրները հարդրում են չորս պետութեանց՝ Դրանը յանձնած վերջնագրի (ուստիմատում) բովանդակութիւնը: Այդ թուղթն իսկապէս այնքան էլ նման չէ այն բանին, ինչ-որ միջազգային դիւանագիտութեան մէջ ընդունուած է «վերջնագրի» անունով: Իրենց հաւաքական յայտագրի մէջ պետութիւններն ապացուցանում են, որ անօգուտ, նոյն իսկ վտանգաւոր է թրքական գոբերը Կրեւտէն թողնելը, կարգը և անդորրութիւնը վերականգնելու համար: Փանի որ այդ գոբերը կըմնան կղզում, անհնարին բան կըլինի Կրեւտէի խնդրը լուծել և կղզում կարգը վերականգնելու: Ուստի պետութիւնները խնդրում են սուլթանը, որ իւր գոբերը յետ կոչէ, խոտանալով իրենց կողմից, որ կըհոգան նրա բարձրագոյն իրաւունքները պահպանելու և Կրեւտէի մահմեդական բնակիչների շահերն ապահովելու: Եթէ սուլթանը մերժի այդ պահանջը կատարել, այն ժամանակ պետութիւնները ստիպուած կըլինին զնաւկան միջոցներ ձեռք առնելու, բայց այդպիսի դէպքում, նրանք զրկուած կըլինին սուլթանի բարբաղայն իրաւունքները պահպանելու հաւատարմութիւնից: Այս է յայտագրի բովանդակութիւնը: Բայց «Ռէստեղի» գործադարութեամբ հոնից հարդրում են, որ պետութիւնները դեռ ևս ոչ մի որոշում չեն կայացրել, թէ ինչ միջոցներով պէտք է հեռացնել թրքական գոբերը Կրեւտէից:

ԳԻՆԵՏՓՈԻՒՅ ԴՈՐԸ. — Ֆրանսիական «Corresp. Technique» լրագրի մէջ հետեւեալ նամակ է տպագրուած Ռեր-լինից.

«Գերմանական զինուորական բարձր շրջանում շատ է խոսուած այն կարծիքի մասին, որ յայտնել է Վիլհելմ կայսրը ձեռ նախագահի մասին վերջին անցքերի առթիւ:

Սրանից երկու օր առաջ կայսրը հետեւեալ է ասել.

Պ. Ֆիլիքս Ֆորը, իբրեւ գործադիր իշխանութեան գլուխ, և գեներալ Յուր-լինդեր, իբրեւ զինուորական միւնիստր, կարճ ժամանակուայ ընթացքում հաւատարմութիւն ունեցան պետական խաղաղ յեղափոխութիւն ձգելու գործի օգտին (ձեռնարկայիւղ վերաբնութեան կուսակցութեան բոլոր պարագլուխներին՝ Կլեմանտային, Ռանկին, Գիլյօին և ուրիշներին): Սակայն նրանք ըրպէն

ՆՈՐԱԳԻՐ-ՀՂԱՊԱՐԱԿԻՆ՝
ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԱՆՆԵՐ
ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ
ՌԱԶՄԱՎԻՐԱՄԱՆ ՏՄԱՆԱՐԱՆ
1898 թ. մայիսի 1-ին մինչև 1898 թ. նոյեմբ. 1
/Թիֆլիսից/ Ի-կն հինգ տեղ ունեցող
կառքը մեկնում է առ. 9 ժ. 30 ր. գլխերում

է Մէլժում և հասնում է Վլադիկավազ միւս օրը եր. 7 ժ. 20 ր.: II-ը մեկնում է առաւօտան 11 ժամին և գիշերում է Պառանաուրում. հասնում է Վլադիկավազ միւս օրը եր. 9 ժ. 20 ր.:
Վեց տեղ ունեցող I-ին հանրակառքը (առանց գիշերելու) մեկնում է օրուայ 2 ժ. 30 ր. և հասնում է Վլադիկավազ միւս օրը եր. 4 ժ. 35 ր.: II-ը մեկնում է եր. 6 ժ., առանց գիշերելու, հասնում է Վլադիկավազ միւս օր եր 11 ժ. 20 ր.:
Վլադիկավազից հինգ տեղ ունեցող I կառքը մեկնում է առ. 7 ժ. գիշերում է Մլեժում և հասնում է Թիֆլիս միւս օրը եր. 6 ժ. 30 ր.: II-ը մեկնում է առ. 9. 30 ր. գիշերում է Գուդաուրում և հասնում է Թիֆլիս միւս օրը 7 ժ. 55 ր.:
Վեց տեղ ունեցող I-ին հանրակառք (առանց գիշերելու) մեկնում է եր. 5 ժ. 30 ր. և հասնում է Թիֆլիս միւս օրը եր. 7 ժ. 25 ր.: II-ը մեկնում է եր. 9 ժ. և առանց գիշերելու հասնում է Թիֆլիս միւս օրը եր. 10 ժ. 55 ր.:
—
ԱՆԻՐԻՈՎԱԿԱՅԱՆՆԵՐ ԵՐԿՐՈՒԴԻ

Մարդատար գնացքը № 1 Բազումից Թիֆլիս մեկնում է օրուայ 4 ժ. 50 ր. հասնում է Թիֆլիս առ. 8 ժ. 26 ր., մեկնում է Թիֆլիսից Բաթում՝ առ. 9 ժ. 10 ր., հասնում է Բաթում եր. 8 ժ. 47 ր.
Փոստային գնացքը № 3 Բազումից, Թիֆլիս մեկնում է գիշ. 12 ժ. 20 ր., հասնում է Թիֆլիս եր. 6 ժ. 33 ր., մեկնում է Թիֆլիսից Բաթում՝ եր. 7 ժ. 48 ր., հասնում է Բաթում առ. 8 ժ. 33 ր.:
Մարդատար գնացքը № 2 մեկնում է Բաթումից Թիֆլիս առ. 8 ժ. 20 ր., հասնում է Թիֆլիս եր. 8 ժ. 22 ր., մեկնում է Թիֆլիսից Բազում եր. 9 ժ. 05 ր., հասնում է Բազում օրուայ 3 ժամին:
Փոստային գնացքը № 4 մեկնում է Բաթումից Թիֆլիս եր. 8 ժ. 35 ր., հասնում է Թիֆլիս առ. 9 ժ. 07 ր., մեկնում է Թիֆլիսից Բազում առ. 10 ժ. 57 ր., հասնում է Բազում առ. 5 ժ. 45 րոպէին:

ԴՈԿ. Գ. Ս. ՀԵՐՅՖԵՅԼԻԴ

որ իւր մասնագիտութիւնը պարագլի
է Վեննայում, ընդունում է կաշտի, վե-
ներական, մկզակն և օխֆիլիաիկական հի-
ւանդութիւններն ունեցողներին՝ ամեն օր
առաւօտեան 9—11 ժամը և երեկոյեան
5—8 ժ.: *Մարտերեան փողոց, № 5,
Լիսիցեցի տուն:*

ԿԱՇԱՆՅ ՆԻՍՆԳԱՆՈՅ
ԾԵՆԴԱՔԵՐԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆԲՈՒՆՔՈՎ
(Ստորակ, Սաղոպայա փողոց, № 64)
(սեպհական տուն)
Հեռախոս № 230

Երթեկ հիանադերի ընհանուր ըն
դունելութիւնն երկուշաբթի, չորեքշա
բթի և ուրբաթ օրերը՝ ժամը 2—4-ը ցե
կիւն, վճարը հիւանդները կարողոյ
թիւնն համեմատ, մասնաւոր ընդունելու
թիւն՝ ամենայն օր՝ ժամը 8—10 առա
ւօտեան—վճարը 2 ր.: Գիշերօթիկ հի
ւանդներ և ծննդաբեր կանայք ընդուն
ւում են զիշերուայ և օրուայ ամեն ժա
մանակ, բայց այդ մասին առաջուց տե
ղեկութիւն պիտի արուի, վճարը որոշ
ւում է ըստ դասակարգերի: Զուկեղները
ձերի են: Ի՛նչեկ ուղիւյի բաժան
ւունքը ընդհանուրները վճարում են 1 ր.
50 կ. մինչև 8 ր. մի օրուպիշերուայ
համար. ծննդաբերական բաժան
ւունքը մասողները—1 ր. մինչև 5 ր.
մի օրուպիշերուայ համար: Երկուշաբթի
աղաւտել 10 ր. մինչև 50 ր.: Անդա
ւաճողները 1 իւր ըստ համաձայնու
թեանն: Երթեկի բոլոր հիւանդները զե
ղիք և նիւթեր ստանում են ընդունելու
թեան ժամանակ ձերի: Զուկեղների հա

մար 1-ական մահճակալ է դրուած իւրա
քանչիւր բաժանմունքում, ուր տեղաւոր
ւում են նրանք տեսչի և նրա պ. պ.
ընկերների առաջարկով համար ձրի:

Հիւանդանոցի տէր և տեսուչ
Մ. ՄԻՐՏԵՅԱՆ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Առաջիկայ կերակի օրը, հոկտեմբերի 4-ին, ս. պատարադից յետոյ, Վասիկ սաւազ եկեղեցու բարեպաշտ ծխականները եկեղեցւանդամ հրաւիրում են յիշեալ եկեղեցին՝ տեսնելու նոյն եկեղեցու երկֆօնոյի ՀԱՃԻՆՆԵՐԻ և ՆՈՐ ԵՐԷՖՈՒՍ ընտրելու Միաբանութեան կողմից ծխականներին առանձին հրաւիրաթերթներ չեն ուղարկուիլ:

Գործակալ ա. մ. հ. հ. Թիֆլիսի՝

(1103) 2-1

ԿԵՕԼԵՐԱՆ ՅԱՅՏԵՆԻ
ՊՐՈԿԱՆՍԻ ԶԷԹ
 (Прованское масло)
 պատրաստուած է Նիցցայում՝ ա-
 ղանձին յանձնարարութեամբ:
 Երախտ կայ
 ԱՄԵՆ ՏԵՂ ԲՈՂՈՐ
 ասելի նշանաւոր ժամառականների
 մօտ: Այս իւրը պատրաստուած է
 միայն մալիսին և միայն նոր հաւա-
 քած, կտորրեկապէս հասուն և ըն-
 տիր ձիթենուց:
 (Մ.) 13 3—3

ԼՈՍՏ ՏԵՍԱԿ

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԻ ՄԱՆԽԱՍԵՆԻ

ՔՐՈՐՈՏ-ՄՈՐՈՏ՝

(պատկերներ իրական կեանքից)

ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՐՔԷ:

ԳԻՆՆ Է 30 Կ.:

Գլխիկ Կենդանական և Կովկասեան
գրադատաւանոցները և իրեն 5հղի-
նակին: 10 - 8

Հայտ տեսաւ
 լեւոն իւն-ԱՂԵԱՆԻ
 ԳԻՒԼԱՏՆՏԵՍԵԱՎԱՆ ԳՈՐԺԻՔՆԵՐ
 ԵՒ
 ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ
 բացատրական բառարանով և 250
 նկարով:
 Հրատարակութիւն Թիֆլիսի հայոց
 հրատարակչական ընկերութեան.
 Գինը 50 զոդլի:
 Դիմել՝ Типизъ, Общество изда-
 нія армянскихъ книгъ.
 (1004) 50—46

ԹԻՖԼԻՍԻ ՀԱՅՈՑ ՀՐԱՏ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լոյս տեսաւ
Մ Ա Ր Դ Ե Մ
 (HOMO SUM)
ՎԷՊ
Դերաներէն ընազդից Թարգմանից
ՍՏ. ՄԱՐԿԱՆՆԱՅ
 428 *Էրևս, Գինն է 1 ԲՈՒՐԼԻ*
 Դիմի՛լ Արմյանское Издательское Об-
 щество въ Тифлисе.
 (1067) 50—21

**ՀԱՅՈՒՀԵԱՅ ԲԱՐԵՎՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒ
ԹԵԱՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ** խնդրում է անդամներին՝ չնոր
բերել Ընկերություն ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ Ժողովին, որ նշանակուած է հոկ
տեմբերի 4-ին, երեկոցիան ժամը 7-ին, կարուձևի գլխացում (Գա
նդակագրւոյ, № 25):
Ժողովի պարապմունքն է՝ փոխ-անդամների ընտրութիւնը:
(1104/ 3—2

1899 թ. ԴԱՅԻ ՕՐԱՅՈՅՅԸ

Յանկայօղները թող չտալեն մեզ յայտնելու, որպէս զի
 իւր ժամանակին կարողանանք հասցնել:

20—3 (1001) Թիֆլիս՝ Մազար Զմշկեան:

ՀԱՋՈՒՆԳԻՏ ԺԱՄԱՅՈՅՅՆԵՐ, ՀԱՋՈՒՆԳԻՏ

ՄՇՏԱԿԱՆ ՕՐԱՅՈՅՅՈՎ
ուղարկում է չեղած էփան գնով
парижскій лувръ
въ Варшавѣ, Королевская, 51.

Ռեմոնտուար ժամացույցներ ամերիկական թափանցիկ սալույց, խիստ շքեղ ձևի, յարատև ինքնաշարժ ճիշտ օրացույցով, որը ցույց է տալիս լուսնի կանոնաւոր շարժումը, ամիսը, աստվերը, ժամը, րոպէն և վայրկեանը. ընթացքը ուղղում է ըստ վայրկեանների. մեխանիկական խաբէր կազմի: Չուգահեռական գծի ամիսը 18 խոսկան կարիճաններիով. բալանա կմարդիցիոն-լընտմետրիքական և դրոշմաւում բացառապէս ամենալաւ ժամացույցներ ամառ: Ժամացույցների հետ տարւում է ամերիկական ոսկու շքեղ շղթայ լուսանկարների մէջ դալլինով, որ

ԲՈՒՐՐ ՄԷԼԱՆԻ, ՄԻՄԷԼՅՆ, 11 Ք. 50 Ա.

Հանդապարհածախրով Եւրոպական Ռուսիայում, իսկ Ասիայի և Սիբիրի համար 11 ր
90 կմ: Օրացույալուր ժամանակները կան նաև 84 պրոքիլ արծաթի—14 բուրգանի
և ու պուլպուկի արծաթի ժողովարմով—9 բուրգանի: Երաշխատուրով ին ի պրո
ւում 6 տարի ժամանակով: Պատկերազարդ պրէյս-կուրանտները հրի: Միջ ժամա
յույցներն ունին Անտարի և Մանուֆակտուրի դիպարտամենի հաստատած մարկ
M.) 97011 ընդ Ն: 7955/871. 10—

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ

Հոյս է տեսել **«ՔՆԱՐԻԿ ՄԱՆԿԱԿԱՆ»** եւրոպական ձայնաղրութիամբ, որ յարմարեցրած է դաշնամուրի վրայ նուագելու և երգելու համար: «Քնարիկը» պարունակում է իւր մէջ 27 հատ մանկական ընտիր երգեր, պարերգեր և աղօթքներ, որ Ս. Էջմիածնի նախկին ուսումնական ժողովի կողմից ընդունուած է ի շարս լաւագոյն դասաղբերի: Արտատահմանի հայ գաղութների խորին ուշադրութիւնն ենք հրաւիրում այս զիւրամտաշլի եղանակով կազմուած երգարանի վրայ, որ վաճառուած է Թիֆլիսի «Կենդրոնական գրաւաճառանոցում», պ. Յովհ. Սուլանաճեանի երաժշտ. մագաղկնում և ինձ մօտ: Ինչ զիմունքները բացի մեծ զիջումից, նաև ճանապարհածախք չեն վաճարում: Հատով՝ 1 ու. 50 կոպ., 50 օր. 1 ու. 20 կոպ., 100-ով՝ զնոցներին՝ 1 ու.: Յանկայտրները պիտի զիմեն այս հասցէով՝ «Միմֆերապոլ – Դազարտ քաւ. Յովսէփեանց»:

(1038)

50—44